

6. Арутюнова Н. Д. Русское предложение. Бытийный тип: Структура и значение / Н. Д. Арутюнова, Е. Н. Ширяев. – М. : Русский язык, 1983. – 198 с.
7. Арутюнова Н. Д. Связка / Н. Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь : [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – С. 435–436.
8. Волохина Г. А. Синтаксические концепты русского простого предложения / Г. А. Волохина, З. Д. Попова. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1999. – 192 с.
9. Кацнельсон С. Д. Типология языка и речевое мышление / С. Д. Кацнельсон. – Л. : Наука, 1972. – 216 с.
10. Крылова О. А. Коммуникативный синтаксис русского языка / О. А. Крылова. – М. : Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 1992. – 171 с.
11. Лонська Л. Основні типи мінімальних реченневих конструкцій із семантикою буття, існування (функціонально-граматичний аспект) / Л. Лонська // Зб. наук. праць Полтавського держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Серія „Філологічні науки” – Полтава : ЮЦ Полт. держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка, 2001. – Вип. 4 (18). – С. 172–176.
12. Селиверстова О. Н. Контрастивная синтаксическая семантика: Опыт описания / О. Н. Селиверстова // Труды по семантике. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 959 с.
13. Семантические типы предикатов. – М. : Наука, 1982. – 365 с.
14. Шведова Н. Ю. Русские бытийные глаголы и их субъекты / Н. Ю. Шведова // Слово и грамматические законы языка : Глагол / [отв. ред. Н. Ю. Шведова, В. В. Лопатин]. – М. : Наука, 1989. – С. 5–171.

Oleksandr Leuta

Structural and semantics organization of existant sentences in the Ukrainian language

The article is dedicated to the analysis of lingual sentence origin with the general semantics of existence in the Ukrainian language, a special attention is paid to the constructions of existence/absence that have the range of specific structural and semantics peculiarities.

Key words: existence, sentence structure, model, scheme, subject, object, predicate.

Микола Калько

**КАТЕГОРІЯ АСПЕКТУАЛЬНОСТІ:
КОНФЛІКТ МІЖ „ІНДИВІДУАЛІЗМОМ” ЛЕКСИКИ
І „ВСЕОСЯЖНІСТЮ” ГРАМАТИКИ**

У статті аргументовано потребу комплексного підходу до опису категорії аспектуальності як динамічного й інтеграційно-багатопланового феномена, специфіка якого ґрунтується на тісній взаємодії лексики і граматики, визначальності для видової поведінки дієслова семантики аспектуального класу, до якого воно належить.

Ключові слова: дієслово, вид, аспектуальність, аспектуальний клас, термінатив, активітив, статив, евентив, релятив.

Тему нашої статті сформульовано як перифраз теми «Вид і лексичне значення дієслів», обговоренню якої було присвячене спеціальне засідання Аспектологічної комісії Міжнародного комітету славістів, що проходило в межах Міжнародного наукового симпозиуму «Слов'янські мови і культури в сучасному світі» (МДУ ім. М. В. Ломоносова, 21–24 березня 2012 р.). Серед основних проблем, розглянутих у форматі круглого столу, – аспектуально релевантні семантичні класи дієслів; індивідуальні особливості взаємодії виду й лексичного значення окремих дієслів; лексичні чинники, що унеможливають

актуально-процесне значення; розходження у видових парадигмах багатозначного дієслова залежно від його лексико-семантичного варіанта тощо.

Аналіз лінгвоукраїністичних здобутків у царині аспектології засвідчує наявність цілого спектра дослідницьких перспектив, однією з пріоритетних серед яких, на наш погляд, якраз і є якнайдетальніше лінгвістичне вивчення механізму взаємодії граматики і словника в царині виду українського дієслова, проблеми залежності аспектуальної поведінки дієслів від особливостей їхньої лексичної семантики. На часі аспектологічні студії, спрямовані на створення інтеграційної моделі категорії аспектуальності, репрезентація її як багаторівневої єдності, динамічне функціонування якої забезпечує тісна взаємодія граматичної категорії виду та аспектуально вагомих компонентів лексичної семантики.

З огляду на це нашою метою є уявлення протистояння між лексикою та граматикою в царині дієслівного виду, репрезентація того прихованого впливу, який здійснюють аспектуально релевантні лексичні класи дієслова на його видову поведінку.

Стійка наукова зацікавленість аспектуальною проблематикою, що стала підґрунтям формування осібної аспектологічної парадигми, постійна увага лінгвістів до універсальної категорії аспекту, і особливо до одного з його ідіотнічних виявів – слов'янського виду – має досить прозору мотивацію, найтонше, на наш погляд, спостережену В. О. Плунгяном: «У принципі, конфлікт між «індивідуалізмом» лексики і «всеосяжністю» граматики – неодмінний наслідок обов'язкового характеру граматичних протиставлень. Але, очевидно, саме аспект (через його найбільшу семантичність) доводить цей конфлікт до найбільшої гостроти» [10, с. 30].

Науковим відкриттям вважають нині висловлену більше ніж півстоліття назад ідею Ю. С. Маслова про те, що належність дієслова до одного із трьох виокремлених ним формальних розрядів: 1) непарних дієслів недоконаного виду, 2) непарних дієслів доконаного виду, 3) дієслів – членів видових пар, залежить від особливостей його лексичної семантики, а отже, і від деяких об'єктивних властивостей самої позначуваної ним дії [8 с. 63].

Нині широко цитована стаття Ю. С. Маслова «Вид и лексическое значение глагола в современном русском литературном языке» (1948 р.) разом із не менш популярною серед дослідників виду статтею відомого філософа Оксфордської школи З. Вендлера «Verbs and Times», яка була опублікована в 1957 році [13], а в 1967 році – з незначними змінами увійшла до його книги «Linguistics in philosophy» [14], заклали підмурівок об'єктивістського підходу до дослідження дієслівного виду (на противагу суб'єктивістським теоріям, які акцентують увагу на оцінці мовцем стану справ, його погляді на ситуацію; онтологічні ж підстави, що уможливають той чи той погляд, відходять на задній план). Найбільш репрезентативною для об'єктивістського підходу аспектологічною субпарадигмою є двокомпонентна теорія виду, представлена зокрема працями В. Броя, М. Гіро-Вебер, М. Я. Гловинської, Б. Комрі, Ф. Леманна, Х. Р. Меліга, О. В. Падучевої, А. Г. Пазельської, К. С. Сміт, С. Г. Татевосова та ін.

Аспектуальний аналіз, здійснюваний у контексті двокомпонентної теорії виду, ґрунтується на визнанні залежності видової поведінки дієслова від особливостей його семантики, а відповідно, і від онтологічної специфіки позамовної ситуації та способу її концептуалізації в мовній картині світу. Основними семантичними сутностями, що визначають видову поведінку дієслова, яка полягає в наявності vs відсутності видового партнера (видової пари), наявності vs відсутності акціонального партнерства (корелятивів за Actionarts, або родами дії), а за умови наявності – його багатовекторності чи обмеженості, можливості vs неможливості функціонувати з певними часткововидовими значеннями, насамперед – прогресивним (актуально-процесним) та дуративним, є аспектуальні класи, які, на думку О. В. Падучевої, «відіграють таку саму важливу роль для семантики слова, як частини мови для граматики» [9, с. 34].

Існування аспектуально вагомих дієслівних класів стало незаперечним лінгвістичним фактом після появи досліджень З. Вендлера (особливо праці 1967 р.), хоч певною мірою їхні суттєві ознаки були окреслені ще в цитованій вище ранній праці Ю. С. Маслова, правда, до термінів «аспектуальні класи» й «аспектуальні підкласи» вчений прийшов лише в «Очерках по аспектологии» (1984 р.). Цим, очевидно, і можна пояснити пріоритет З. Вендлера, роботи якого називають піонерськими в царині аспектологічної думки.

Безперечно, проблема тісного зв'язку виду з лексичним значенням дієслова не могла залишитися поза увагою ні в лінгвоукраїністичних аспектологічних студіях, представлених роботами В. М. Русанівського [11], О. І. Бондаря [1], С. О. Соколової [12], ні в загальнотеоретичних граматичних працях, зокрема І. Р. Вихованця [2] й А. П. Загнітка [5], ні у відповідних розділах граматик, авторами яких [розділів] є К. Г. Городенська [3] та А. П. Грищенко [4]. Так, І. Р. Вихованець зауважує, що вид є найбільш «внутрішньою», «захованою» в лексичному значенні дієслова категорією [2, с. 102]. На думку А. П. Загнітка, можливість чи неможливість дієслова вступати у видову опозицію залежить від його лексичного значення [5, с. 216]. А. П. Грищенко зазначає, що до важливих джерел формування підкласу непарновидових дієслів належить багатозначність дієслівних лексем [4, с. 411]. Однак об'єктивістський підхід до дослідження категорії аспектуальності окреслено лише в загальних рисах, що переконує в потребі дальшого лінгвістичного вивчення механізму взаємодії граматики і словника в царині виду українського дієслова. Тому в центрі нашої уваги якраз і перебуває проблема залежності видової поведінки дієслів від специфіки їхньої лексичної семантики, а отже, і відображених у ній об'єктивних особливостей позамовних ситуацій. Досліджуваний матеріал засвідчує, що видова гетерогенність дієслів лише незначною мірою регламентована морфологічними умовами, а найвагоміший чинник – це відображена в лексичній семантиці онтологічна специфіка фрагментів екстралінгвального доквілля. Саме опір лексичного матеріалу не дав змоги категорії виду українського дієслова досягти граматичної чистоти таких категорій, як граматичний час, якраз об'єктивна неоднорідність дієслівних процесів стала основною перешкодою процесу

охоплення видовою парністю всієї дієслівної лексики, а дефектність функціональної парадигми частини дієслів, зокрема неможливість уживання в основному для імперфективних дієслів – прогресивному значенні спричинена саме лексичними заборонами. Категорія виду ніби застигла на шляху від лексичної до граматичної абстракції і, не досягнувши ідеальної гомогенності граматичних систем, залишилася гетерогенною, поєднуючи корелятивні за видом перфективи й імперфективи, *perfektiva tantum* і *imperfektiva tantum*, двовидові дієслова.

Дослідження причин дефектності видової парадигми українського дієслова уможлиблює висновок про те, що найвизначальнішою з них є відображена в дієслівній семантиці специфіка онтологічних феноменів – підґрунтя розподілу дієслівної лексики між аспектуально релевантними класами. Йдеться про особливі, граматично орієнтовані лексико-семантичні класи, які певним чином здійснюють «вторгнення» в граматичну сферу виду, приховано регулюючи корелятивну здатність і функціональний потенціал дієслів. Тому невипадково їх називають лексико-граматичними класами чи прихованими граматичними категоріями, тісно пов'язаними з когнітивною основою категорії аспектуальності. У найбільш загальному сенсі онтологію виду можна визначити як діалектику тривалості часових інтервалів процесних ситуацій і послідовності моментів подійних ситуацій. Цю онтологічну єдність як найважливішу частину концептуальної інформації про час заковано в граматичній системі української літературної мови за допомогою дієслівного виду – інтеграційного каркасу категорії аспектуальності. Поняттєва зона «внутрішній час», відображаючи фундаментальні властивості об'єктивного часу, відкриває для мовця альтернативу подвійного погляду на позначений дієслівною основою факт позамовного докільля: як на процесну чи як на подійну ситуацію. Можливість таких двох поглядів об'єктивована та зафіксована в сучасній українській літературній мові у видовій опозиції недоконаного й доконаного виду, що пронизує всю дієслівну лексику. Суть відповіді на запитання, чому створена й відпрацьована етносвідомістю система дієслівних видів уможлиблює не лише альтернативний, а й неальтернативний погляд суб'єкта мовлення на об'єктивну ситуацію, з одного боку, та можливість або неможливість актуальної інтерпретації процесуальної ознаки – з іншого, полягає в специфіці аспектуальних класів, що ґрунтується на відображених свідомістю відмінностях між явищами позамовної дійсності, позначених у мові за допомогою дієслів.

Проекція класів З. Вендлера на аспектуальну систему української літературної мови засвідчує їхню «працездатність» і на матеріалі українського дієслова, що уможлиблює виокремлення аналогічних корелятивів до класів англійських дієслів. Однак варто зробити застереження, що наша мета – не механічне перенесення вендлерівської класифікації на іншомовний ґрунт, а лише використання її як одного з аспектів інтеграційної концепції категорії аспектуальності, вихідного пункту на шляху до з'ясування причин семантичних табу щодо видової парності, корелятивності за родами дії, уживання дієслів в актуально-процесному значенні тощо.

Чотирикомпонентну систему вендлерівських дієслівних класів, до якої належать accomplishments («здійснення», «виконання»), achievements («досягнення»), activities («діяльності»), states («стани») розширено в нашому дослідженні до п'ятикомпонентної [6]. Кожен аспектуальний клас визначає залежність видової поведінки дієслова від особливостей його лексичної семантики.

Термінативам, або здійсненникам, що об'єднують дієслова зі значенням подієспрямованого процесу, притаманні суто видове, функціонально-видове й акціональне партнерство, актуально-процесна функція, напр.: *А недавно друг **дзвонить**, стривожений. З учорашнього вечора не може **додзвонитись** до матері, телефон не відповідає. І я, відчувши необхідність негайної дії, помчав до неї. Виявляється, не так поклала слухавку. І сидить, переживає, що він же мав **подзвонити**, а чомусь не **дзвонить**. ... Поправив слухавку, відразу ж **задзвонив** телефон* (Л. Костенко).

Активітиви, або діяльники, до яких належать дієслова, що означають динамічний неподієспрямований процес, не мають видових партнерів, натомість їм властиві багатовекторне акціональне партнерство й актуально-процесна функція, напр.: *Отже, поки ще не готовий сніданок, можна було б і **почитати** трохи. Лікар Постоловський завагався, – чи **взятись** за новий номер «Советской медицины», чи далі **читати** чеховську «Драму на полюванні», від якої відірвав його ввечері раптовий виклик до хворого* (В. Антоненко-Давидович).

Стативи, або станівники, що описують адинамічний, недискретно-фазовий вияв буття, локалізований хоча б у межах надтривалого часового відрізка, позбавлені можливості мати видових партнерів й актуально-процесну функцію, для них характерне аспектуально-акціональне партнерство з інцептивами, що означають мить зародження стану, напр.: *Але їхню мову можна **зненавидіти**, як **ненавидить** син-наркоман байдужого до дурману батька...* (С. Процюк).

Евентивам, або подійникам, які передають значення миттєвих подій, зокрема і несподіваних, непередбачуваних, притаманне функціонально-видове й обмежене акціональне партнерство, але не властива актуально-процесна функція, напр.: *Якщо щось **трапиться**, **завагітніє** знову і обов'язково народить. ... Ми знову п'ємо в неї на кухні англійський чай і складаємо плани на весну. Марія знову **вагітніє*** (О. Деркачова).

Семантика релятивів, або відносників, що інтегрують дієслівні лексеми зі значенням процесуально-стилізованих відношень, властивостей, постійних ознак тощо, унеможлиблює будь-яке партнерство та актуально-процесну функцію, хоч деякі з них, зокрема «географічні» дієслова, можуть мати уявно-видових, або інцесивних, партнерів, що спричинено асоціативно-метафоричним семантичним залишком термінативів, від яких утворені георелятиви, напр.: *Нижня частина [будинку] **вела** до міського підземного ходу, який **пронизував** Бердичів аж до річки Гнилоп'яті* (М. Гримич) vs *Фріда завжди казала, що в цьому будинку краще не користуватися чорним ходом, бо ніколи не знаєш, куди він **виведе**?* (М. Гримич).

Конфлікт між «індивідуалізмом» лексики і «всеосяжністю» граматики має вияв не тільки на міжлексемному, а й на внутрішньолексемному рівні.

Термінативність, активітивність, евентивність, стативність та релятивність не є однозначною аспектуальною кваліфікацією всієї лексеми, а форматом реалізації, який у різних лекико-семантичних варіантів того самого дієслова може бути неоднаковим.

Найбільш вагомими для видової поведінки дієслова типами аспектуальної полікатегорійності, детермінованої поєднанням семантем різних аспектуальних класів, є: 1) термінативність // активітивність; 2) термінативність // стативність; 3) термінативність // евентивність; 4) термінативність // релятивність. Приміром, означаючи певні подієспрямовані спеціалізовані процеси, дієслово належить до термінативного класу, а отже, є відкритим для видового партнерства; функціонуючи ж із значенням ритмічних, повторюваних рухів різними частинами тіла ускладненого чи супровідного характеру, воно є активітивом, що позбавляє його корелятивності за видом, напр.: *вибивати vs вибити: Вона пригнулась, зняла білу туфельку, постукала нею об борт човна, буцімто **вибиває** пісок* (В. Близнець) *vs Скидан **вибив** об гармату попіл з люльки, сунув її за пояс і повернувся до гармашів* (В. Чемерис) // лише *вибивати: Біля молодого запорожця вже четверо старих **вибивали** дрібненько ногами, кидались як вихор убік...* (О. Довженко). Термінативними є дієслова із значенням «набувати певної оптично-поверхневої характеристики», значення ж «виділятися, виднітися завдяки певній оптичній характеристиці поверхні» визначає їхню належність до стативів, напр.: *лисїти vs полисїти: Бо, коли хазяйка казала, що від чоловічих рук **лисїють** у чоловіків голови, а ви мене не потягли, то в мене не **полисїє**, а в вас у обох **полисїють**. Доля робить навпаки* (Т. Осьмачка) // лише *лисїти: Вона була вкрита морем лісу, але де-не-де **лисїли** плями – галявини лук* (І. Багрянний). Виражаючи конкретно-часовий акціональний чи неакціональний подієспрямований процес, дієслова є термінативами, а зі значенням постійного заняття, професії, звички, уміння, відношення, властивості, характерної ознаки належать до релятивів, напр.: *одягатися vs одягтися: Вуйко Асмус допоміг княжичу помитися, простежив, коли він **одягався**, і разом з ним спустився сходами* (С. Склярєнко) *vs Незабаром хлопцям видали форму. Рубін **одягся**, як і всі учні* (І. Сенченко) // лише *одягатися: **Одягався** охайно, був незмінно пристойний і зосереджений і завжди про щось, здавалось нам, думав* (О. Довженко).

Означаючи фізичну дію, спрямовану з боку суб'єкта на порушення цілісності чи первісного стану чого-небудь, дієслова є термінативами, які передбачають наявність видового партнера (первинного чи вторинного імперфектива), актуалізованого в контексті актуальної тривалості (що він робить у цей момент часу?). Пейоративна ж подія, суть якої – несподіваний, непрогнозований, непередбачуваний, небажаний для суб'єкта наслідок його власної діяльності чи спричинений іншим учасником ситуації з семантичною роллю інструментива, вимагає евентивного формату, який передбачає видове партнерство з імперфективом, але заперечує його вживання в контексті актуальної тривалості, не виключаючи при цьому контексту ітеративності,

теперішнього історичного тощо, пор.: *Ніби й не слухав тієї розмови Павло, а займався своїми справами: випивав, закушував, **різав** кавун товстими скибами* (М. Цйба) vs *Молодий панич **порізав** кавуна на скибки й поклав на траві* (І. Нечуй-Левицький) і *Уже кілька разів вона **порізала** осокою собі коліна і литки, і ті порізи щеміли так, ніби туди насипали солі* (Григорій Тютюнник) vs *Не раз, рибалючи, Семко **різав** пальця об гострий край бляшанки, але сьогодні від досади аж сльоза навернулась* (Ю. Тупицький).

Специфічними учасниками означеного конфлікту між «індивідуалізмом» лексики і «всеосяжністю» граматики є безпрефіксні імперфективи, подієспрямованість яких має дифузний характер. Так, семантика *різати* «чим-небудь, переважно гострим, розділяти щось на частини, подрібнювати або відокремлювати частину від цілого» є термінативною, оскільки відображає агентивний подієспрямований процес. Зважаючи на те, що події, досягнуті внаслідок його здійснення, позначають перфективи з різними префіксами (*роз-, пере-, по-, від-*), доцільно виокремити кілька термінативів: а) *різати* (дія) «чим-небудь, переважно гострим, розділяти щось на частини» vs *розрізати* (подія): – *Може, **розрізати**? – питаю я, знайшовши потрібне місце, та просовую книжку між сторінками зошита. – **Ріж**. Одним ударом я розрубую міліцейську лінву...* (В. Діброва); б) *різати* (дія) «ріжучи, розділяти навпіл, на частини» vs *перерізати* (подія): *Лаву **перерізали** – незручно Довгу річ було їм волокни, Хоч ту лаву батько власноручно Сам зробив – і бильця, і шпунти. І коли грабіжники-пігмеї Коїли те варварство страшне – Мати впала з розпачу на неї Й закричала: „**Ріжте** і мене!”* (І. Гнатюк); в) *різати* (дія) «чим-небудь, переважно гострим, подрібнювати щось» vs *порізати* (подія): *Часто, щоб не кусати сухенького окрайця, Василь **різав** ним хліб на невеличкі шматочки* (Панас Мирний) vs – *Дурний! Хіба ж так ховають баранину!.. Ти б її **порізав** на шматочки та гарненько намочив у ночовках, то б я тобі борщину зварила* (О. Стороженко); г) *різати* (дія) «чим-небудь, переважно гострим, відокремлювати частину від цілого» vs *відрізати* (подія): – *Ну, коли вона не хоче різок, – обізався прикажчик, – так замість того звелить **одрізати** їй косу! – Косу – ридуючи скрикнула Галя. – За віщо ж косу мені **різати**? Хіба я повія?* (А. Кашенко).

Отже, аспектуальні класи не мають закінчених дієслівних реєстрів, оскільки зорієнтовані не на всю дієслівну лексему загалом, а на кожну її семантему зосібна, що передбачає конкретну реалізацію валентного потенціалу предиката, чітко визначені семантичні ролі аргументів, передусім суб'єкта та об'єкта, зрештою, широкий контекст, тому про особливості видової поведінки дієслова можна говорити тільки на основі аналізу конкретних текстових уживань. Це засвідчує глибоку закоріненість категорії виду в онтологію ситуацій, відображених у дієслівній семантиці. Тому аспектуальний аналіз багатозначної лексеми «без залишку» пов'язаний здебільшого з установленням типів аспектуальної полікатегорійності, відкритість для якої – не менш важлива риса аспектуальної поведінки поряд із відкритістю для видового партнерства, повноти акціонального та функціонального спектра.

Комплексне дослідження закономірностей категоризації аспектуальної семантики на засадах об'єктивістського підходу, що передбачає урахування двоєдності лексичних та граматичних параметрів виду, відкриває перспективи для багатопланового аналізу аспектуальності, уможливорює виявлення всієї палітри аспектуальних характеристик дієслівної лексеми й найтонших нюансів її видової поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар О. І. Темпоральні відношення в сучасній українській літературній мові : система засобів вираження / О. І. Бондар. – Одеса : Астропринт, 1996. – 192 с.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / І. Р. Вихованець. – К. : Наукова думка, 1988. – 256 с.
3. Городенська К. Г. Дієслово / К. Г. Городенська // Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. Академічна граматики української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська. – К. : Пульсари, 2004. – С. 217–298.
4. Грищенко А. П. Дієслово / А. П. Грищенко // Сучасна українська літературна мова. – К. : Вища школа, 1997. – С. 403–446.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія : [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 1996. – 435 с.
6. Калько М. І. Аспектуальність : категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові : [монографія] / М. І. Калько. – Черкаси : Видавець Ю. Чабаненко, 2008. – 384 с.
7. Лайонз Дж. Лингвистическая семантика : Введение / Дж. Лайонз ; [пер. с англ. В. В. Морозов, И. Б. Шатуновский]. – М. : Языки славянской культуры, 2003. – 400 с. – (Язык. Семиотика. Культура).
8. Маслов Ю. С. Вид и лексическое значение глагола в современном русском литературном языке / Ю. С. Маслов // Известия АН СССР. Отделение литературы и языка. – 1948. – Т. VII. – Вып. 4. – С. 303–316.
9. Падучева Е. В. Динамические модели в семантике лексики / Е. В. Падучева. – М. : Языки русской культуры, 2004. – 607 с.
10. Плуноян В. А. Грамматические категории, их аналоги и заместители : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : спец. 10.02.19 «Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика» / В. А. Плуноян. – М., 1998. – 48 с.
11. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / В. М. Русанівський. – К. : Наукова думка, 1971. – 315 с.
12. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові / С. О. Соколова. – К. : Наукова думка, 2003. – 284 с.
13. Vendler Z. Verbs and times / Z. Vendler // The Philosophical Review. – 1957. – V. 66. – P. 143–160.
14. Vendler Z. Verbs and times / Z. Vendler // Linguistics in philosophy. – Ithaca, Cornell University Press, 1967. – P. 97–121.

Mykola Kalko

Category of aspectuality: conflict between “individuality” of vocabulary and “universe” of grammar

The article focuses on the necessity of complex approach to the description of the category of aspectuality as a dynamic, integral and multiple phenomenon, which specificity is based on the close interaction of lexis and grammar, determination for specific difference of verb behavior semantics of aspectual class to which it belongs.

Key words: verb, aspect, aspectuality, aspect class, terminative, activity, stativity, eventiv, relative.